

VOR FRUE KIRKES PLADS, KALUNDBORG KOMMUNE

Vor Frue Kirkes Plads i Kalundborg med C.Th. Sørensens nu fredede haveanlæg fra 1953

Fredning af Vor Frue Kirkes Plads, Kalundborg

AFGØRELSE

Kulturarvsstyrelsen har besluttet at frede Vor Frue Kirkes Plads (1953 af landskabsarkitekt C.Th. Sørensen), Adelgade, Kalundborg Kommune, matr.nr. 313 og 7000m, Kalundborg Bygrunde, Kalundborg Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

BAGGRUND

Kulturarvsstyrelsen underrettede Dem i brev af 7. december 2010 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet pladsen til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom.

Kulturarvsstyrelsen har modtaget tre rettidigt indsendte bemærkninger hertil. Heraf er de to positive over for en fredning ,og en er imod:

Bygningskultur Kalundborg har med mail af 16. marts 2011 tilkendegivet, at man fuldt og helt støtter den foreslåede fredning af "Vor Frue Kirkeplads", der er udført efter plan af havearkitekt, professor C.Th. Sørensen i 1952-53 og regnes for et af de betydeligste og mest interessante byrum fra efterkrigstiden. "Kirkepladsen virker netop ved sin gennemførte, harmoniske fremtoning som et visuelt samlende element, der på fornem vis er afpasset "Højbyens" fremtoning op imod "Vor Frue Kirke". Samtidig er det i form og fremtoning nøje afstemt efter områdets bebyggelse i øvrigt." Videre oplyses, at det er af "vital betydning, at også den tilstødende granitbelægning renoveres, da den er med til at fremhæve pladsens egenart." Men at "det også efter en fredning bør være muligt for beboerne på sydsiden af pladsen at parkere i de "lommer", der er i beplantningens sydside."

Kalundborg Kommune har med mail af 21. marts 2011 oplyst, at forslag om at frede parterret på Vor Frue Kirkes Plads har været drøftet i kommunen, herunder i Miljø- og Teknikudvalget. Det oplyses på den baggrund, at "Kalundborg kommune kan tilslutte sig fredningsforslagets formål og beskrivelsen af anlæggets værdier. Kalundborg Kommune er indstillet på, i det omfang kommunen kan afsætte ressourcer hertil, at medvirke ved udarbejdelse af en genopretnings- og plejeplan for pladsen, herunder reetablering af den op til parterret tilgrænsende brostensbelægning."

Mikael Hansen har med mail af 21. marts 2011 anbefalet, at fredningsforslaget trækkes tilbage. "Kirketorvet er Kalundborgs ubetinget mest stemningsfulde og intime torv. Men med den nuværende anvendelse ligger det øde hen. En fredning vil være til hinder for, at kommunen senere kan beslutte at føre det tilbage til sin oprindelige skikkelse som åbent byrum og torveplads med toppede brosten. Skulle dette ske, og man fortrød, kan hækkene altid genplantes. En fredning er således unødvendig, og vil kun virke begrænsende på byens udviklingsmuligheder. Højbyens overordnede kvaliteter er allerede sikrede gennem eksisterende planrestriktioner." I øvrigt oplyser Mikael Hansen, at fredninger kun bør anvendes, hvor der kan forekomme trusler af uoprettelig karakter mod kulturarv eller natur – og at dette ikke er tilfældet her, da der ikke ligger konkrete planer om at ændre områdets anvendelse.

Til Bygningskultur Kalundborg kan Kulturarvsstyrelsen oplyse, at det i forbindelse med en kommende istandsættelse af anlægget vil blive vurderet, om der er alternativer til parkering i "lommerne" på sydsiden af pladsen.

Til Kalundborg Kommune skal Kulturarvsstyrelsen henstille, at pladsen kommer til at fremstå med et udseende, der i højere grad er i overensstemmelse med den oprindelige arkitektoniske idé. På et ældre foto af pladsen fremgår det, at hækkene tidligere har været klippet i en lavere højde og med en buet overflade, hvilke giver et andet indtryk end den nuværende klipning. Kulturarvsstyrelsen skal henstille, at der udarbejdes forslag til genskabelse af dette udseende, til en evt. nødvendig istandsættelse af anlæggets brolægninger og grusede områder samt til en fremtidig plejeplan for anlægget. De nuværende planter bør så vidt muligt bibeholdes, frem for gennemførelse af nyplantninger. Endelig skal det oplyses, at alle ændringer af anlægget - også ovenstående - forudsætter, at der forinden indsendes et forslag hertil til Kulturarvsstyrelsen, og at styrelsens tilladelse hertil foreligger.

Til Mikael Hansen kan Kulturarvsstyrelsen oplyse, at det er styrelsens opfattelse, at det nuværende anlæg på Vor Frue Kirkes Plads har de

landskabsarkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning, og at det netop er hensigten med en fredning at sikre, at anlægget opretholdes. I øvrigt finder Kulturarvsstyrelsen, at det almindeligvis er ønskeligt at gennemføre fredninger, før et anlæg er truet af overvejelser om ændring eller nedrivning.

BEGRUNDELSE

Kulturarvsstyrelsen finder, at Vor Frue Kirkes Plads (1953 af landskabsarkitekt C.Th. Sørensen), Adelgade i Kalundborg Kommune, har de landskabsarkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.

Anlægget giver med sit stilfærdigt gentagne mønster en på en gang rolig, men også nuanceret flade for oplevelsen af Vor Frue Kirke med de fem kantede tårne.

FORMÅL

Formålet med en fredning er at sikre, at pladsen opretholdes med den struktur, de planter og detaljer, som den er anlagt med, og dermed medvirke til at fastholde det meget høje kvalitetsniveau, som anlægget bærer præg af.

ARKITEKTURHISTORIE

I 1952-53 udarbejdede landskabsarkitekt, C.Th. Sørensen og hans medarbejder Ole Nørgård en ny plan for kirkepladsen. 1950'erne var en periode, hvor den danske landskabsarkitektur havde stor indflydelse på den internationale udvikling af havekunst. C.Th. Sørensen var fremtrædende inden for denne udvikling.

MILJØMÆSSIG VÆRDI

Havens modernistiske design bidrager til at give Vor Frue Kirkes Plads en klar tidsdybde, samtidig med at den volumenmæssigt understøtter og forener pladsens tilstødende bygninger. Havens "tæppekarakter" giver pladsen en særlig miljømæssig kvalitet ved, at den binder de omkringliggende bygninger sammen, så de tilsammen fremstår som væggene i et rum. Samlet udgør dette et af Danmarks mest interessante byrum fra efterkrigstiden.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Vor Frue Kirkes Plads er et udtryk for, hvordan parken bliver interessant i et overordnet perspektiv, ikke som en sammensætning af enkeltelementer med enkeltværdi, men med værdi som et overordnet mønster og formgreb. Dette kan endvidere læses som en reaktion efter Anden Verdenskrig, hvor landskabsarkitekter i flere lande viste en interesse i at skabe et miljø, der signalerede menneskets kontrol over naturen.

LANDSKABSARKITEKTONISK VÆRDI

I dansk havekunst fremstår Vor Frue Kirkes Plads som både en nyskabelse og en udvidelse af en tradition. Pladsen viser, hvordan den historiske parterrehave fik fornyet aktualitet efter Anden Verdenskrig og blev en parallel til senmodernismens arkitektur og kunst. Gennem sit skarpe formsprog og beherskelse af stor og lille skala står haven som et referenceværk i efterkrigstidens havekunst og er et af de stærkeste eksempler på geometriske haveanlæg i Danmark.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDI

Kulturarvsstyrelsen finder, at de bærende fredningsværdier i særdeleshed knytter sig til havens omfang, den geometriske opbygning og volumener, understøttet af hækkenes stedsegrønne bladværk, det lyse grus mellem parterrerne og brostensbelægningen mod den omkringliggende husrække.

ANBEFALINGER

Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at anlægget istandsættes i overensstemmelse med dets oprindelige arkitektoniske idé, og at der udarbejdes en plejeplan for området.

KLAGEVEJLEDNING

De kan klage over Kulturarvsstyrelsens beslutning til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Kulturarvsstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

KONSEKVENSER

En fredning betyder bl.a., at De skal søge Kulturarvsstyrelsen om en tilladelse, hvis De vil foretage bygningsarbejder eller lignende, der

rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

ANNONCERING OG TINGLYSNING

Kulturarvsstyrelsen vil annoncere beslutningen i det lokale distrikts- og/eller dagblad og tinglyse fredningen. De vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået.

Dette følger af § 7, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

17. juni 2011